

певного удосконалення, проте потрібно враховувати вже існуючу практику, щоб усунути прогалини. Окреслене вище дає підстави зробити логічний висновок про те, що з боку поліції має бути більш жорсткий контроль за кривдниками.

Список використаних джерел

1. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08.09.2005р. № 2866-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text>.

2. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>.

3. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text>.

4. Розпорядження КМУ № 728-р від 10.10.2018р. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-%D1%80#Text>.

Симон Юрій Сергійович,

доцент кафедри філософії права
та юридичної логіки Національної академії
внутрішніх справ, кандидат філософських
наук, доцент

ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ ЧИННИКІВ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність дослідження проблеми ролі та значення практичної філософії в системі професійного самовизначення особистості поліцейського обумовлена потребами формування кадрового потенціалу системи МВС, який має бути досягнутий за рахунок оптимізації відомчої системи освіти й удосконалення процедури підготовки кадрів, що відповідатиме запитам суспільства щодо професіоналізму працівників Національної поліції. Значимість предмету дослідження також обумовлено «вимиванням» професійного ядра і некомплектом персоналу органів системи МВС, недостатньою ефективністю системи підготовки, відбору та управління персоналом, відсутністю прозорих механізмів кар'єрного зростання, необхідністю впровадження сервіс-орієнтованого підходу в діяльності органів Національної поліції. Таким чином, сучасний етап розвитку МВС України вимагає вироблення результативної політики в галузі відомчої освіти, оптимізації системи існуючих навчальних закладів, забезпечення дотримання принципів безперервності освіти та дієвого

поєднання теорії з практикою, створення при цьому професійного кадрового складу[1].

Реформування правоохоронної системи висуває новітні вимоги не тільки до особистості поліцейського, а й до освітніх умов, у яких особистість формується. Зміст оновленої поліцейської освіти має бути спрямований на створення таких умов розвитку особистості майбутніх професіоналів, які забезпечать формування професійної компетентності й актуалізацію особистісного потенціалу правоохоронців.

Реформи вищої освіти загострюють питання цілей та результатів навчання академічних дисциплін, які визначають їхню роль у навчальних планах. Цінність філософії як навчальної дисципліни є визнаною на міжнародному рівні – зокрема, це підтверджують такі документи, як «Заява щодо ролі філософських програм у вищій освіті» Американської філософської асоціації; Стандарт викладання філософських дисциплін у бакалаврських програмах з філософії Агентства із забезпечення якості вищої освіти Великої Британії [2]; збірка рекомендацій ЮНЕСКО «Філософія, школа свободи: викладання філософії та навчання філософувати» [2] та ряд інших. Так, у розробленому Агентством із забезпечення якості вищої освіти Великої Британії стандарті викладання філософських дисциплін у бакалаврських програмах з філософії є таке формулювання: «Філософія прагне розуміти та критично розглядати ідеї щодо природи реальності, цінностей та досвіду, які відіграють всеосяжну роль у розумінні світу та нас. Проблематичні поняття, такі як існування, причина та істина з'являються у кожній сфері людського дослідження та діяльності». Звернемо увагу на слова «у кожній сфері людського дослідження та діяльності». Крім того, експерти ЮНЕСКО в своїх рекомендаціях закладам вищої освіти світу наголошують: «Знову підтверджуємо ключову важливість навчання філософії для критичного мислення» [2]. Дуже близько до функції розвитку критичного мислення знаходиться інша функція викладання філософії – функція розвитку аргументативних навичок студента, а також функції забезпечення усвідомлення підстав відповідальності і метатеоретична функція.

Роль і значення філософських дисциплін неодноразово підкреслювалося провідними українськими вченими – такими, як І. Бичко, М. Костицький, С. Кримський, М. Попович, С. Пролесв, Л. Шашкова, А. Карась, І. Карпенко, В. Менжулін та ін.

Інституціоналізація відносно нового філософського напрямку – практичної філософії – у вітчизняному освітньому просторі відбувається в умовах невинної модернізації системи освіти. Безумовно, що наукові розвідки у цій царині будуть сприяти осмисленню її пріоритетів і стратегії [3].

У сучасних умовах здобувачі вищої освіти повинні мати ґрунтовну світоглядну підготовку, яка дозволяє ефективно здійснювати юридичну та правоохоронну діяльність. Вміння усвідомити високий гуманістичний зміст своєї діяльності,

обґрунтувати свою теоретичну позицію і прийнятне практичне рішення є ознакою високого професіоналізму і громадянської позиції юриста та правоохоронця. Таке обґрунтування, особливо в галузі практичних рішень, не завжди усвідомлюється, однак воно значною мірою визначається домінуючими настановами світогляду юристів, і на формування цього світогляду має впливати філософія. Спроби вирішувати фундаментальні теоретичні проблеми юриспруденції або правоохоронної діяльності без філософського обґрунтування призводять, як правило, до їхньої релятивізації, або догматизації.

Таким чином, важливість і цінність навчальної дисципліни «Філософія» визначається тим, що вона забезпечує світоглядну підготовку здобувачів вищої освіти, яка передбачає не лише передачу знань, але й формування філософського світосприйняття, гуманістичних ціннісних настанов та орієнтацій, ідеалів добра та справедливості, а також національної самосвідомості, закріплення навичок критичного, аналітичного мислення, розвиток вміння висловлювати та аргументувати власні думки, міркувати послідовно та логічно правильно, вести діалог і полеміку.

Слід зауважити, що викладання філософії – це, перш за все, соціальний процес формування мислення суб'єкта діяльності в конкретних історичних умовах його існування, що обумовлено прагненням звернути увагу на підстави, що сприяють, незважаючи на всю складність сучасних історичних умов існування філософії у ВНЗі, формуванню творчого мислення в студента, і саме тому, цей соціальний процес не співпадає із ідеалами суспільства споживання [4:88].

Дослідження значення та ролі філософії в професійному самовизначенні особистості є актуальним ще й тому, що в останні роки змінилися економічні, політичні і соціокультурні обставини життєдіяльності особистості і суспільства, утвердились нові пріоритети й цінності. Демократичні та ринкові перетворення змістили центр ваги на саму особистість.

Сучасні зміни у соціальних відносинах потребують підвищення вимог до спеціаліста, де професійне самовизначення та ідентичність особистості виступають однією з головних передумов адаптації на етапі професійного становлення. Сформована фахова ідентичність є вагомим чинником з попередження професійних криз, пов'язаних зі специфікою змін у суспільстві (соціальні, політичні та економічні).

Професійне самовизначення особистості поліцейського є важливою складовою процесу соціалізації, його результати полягають у змінах в структурі самосвідомості, які відбуваються поступово, нелінійно, супроводжуються формуванням професійних інтересів і призводять до свідомого вибору професії. Виходячи з цього, особливого значення набуває теза Є. А. Клімова: «Професія – це доля, життєвий шлях людини... це і спосіб життя, і склад думок, і стереотипи сприйняття світу, і соціальний тип людини» [5, с. 7].

Проблема професійного самовизначення на сьогодні стає однією з центральних у дослідженні становлення особистості поліцейського та її соціальної ефективності, успішності, професійної та життєвої самореалізації. Її наукове розв'язання відображає прагнення людини бути активним творцем, суб'єктом власного життя, самовизначатися у світі на основі усвідомлення себе та власного потенціалу.

Професійне самовизначення впливає на людину протягом усього життя. Як зазначає у своїх роботах Е. Ф. Зеєр: «Професійне становлення – це продуктивний процес розвитку і саморозвитку особистості, освоєння і самопроєктування професійно орієнтованих видів діяльності, визначення свого місця у світі професій, реалізація себе у професії і саме актуалізація свого потенціалу для досягнення вершин професіоналізму» [6].

Провідна роль і визначне місце філософії в системі вищої освіти на сучасному етапі має тільки зростати. Бо освітня і професійна підготовка фахівця без відповідного духовного озброєння за умов ринково-орієнтованого суспільства здатна виявляти не так добродійності, як пороки. Все це ще більше актуалізує місію філософії в класичному її розумінні: самовіддано служити істині, прирощуючи наукове знання як таке; утверджувати дух свободи і вільного мислення; здійснювати комплексний (інтелектуальний і духовний) розвиток людини [7].

Перспективу подальших досліджень ми вбачаємо в емпіричному дослідженні процесів взаємодії та взаємозбагачення особистісного і професійного самовизначення особистості поліцейського на етапі навчання у ВНЗ.

Список використаних джерел

1. Стратегія розвитку системи Міністерства внутрішніх справ України до 2020 року. URL: <http://mvs.gov.ua/upload/files/strategiya.pdf>.
2. Кулик О. Роль філософії в університеті. URL: http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/archive/21_2018/8.pdf.
3. Лой, А.М. Основи практичної філософії: підручник / А.М. Лой, А.О. Баумейстер, Т.І. Яшук та ін. Вид. 2-ге, вип. та доп. К.: Київ. ун-т, 2016. 432 с.
4. Рибка, Н. М. Практична філософія у справі адаптування людини до сучасного світу. *Філософія та гуманізм*. 2016. № 2 (4). С. 84-93.
5. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: учеб. пособие. Ростов н/Д: Феникс, 1996. 509 с.
6. Зеєр Э. Ф. Психология профессий: учеб. 4-е изд., перераб., доп. М.: Акад. Проект; Мир, 2006. 336 с.
7. Тур М.Г. Роль та місце філософії в освіті і науці. Вісник гуманітарного наукового товариства. 2014. Вип. 14. С. 68–77.